

прагнення діяти відповідно з кращими зразками, представленими в історії [2].

Однак, оскільки в історії кожної нації були не тільки героїчні сторінки, а й неприємні, історична пам'ять також припускає, що нація повинна визнавати свою провину за скоєні помилки і робити висновки з уроків минулого. Національна самосвідомість - почуття приналежності до нації, ототожнення її інтересів зі своїми. Ці інтереси мають на увазі, з одного боку, прагнення до збереження національної культури, захисту її самобутності, а з іншого - бажання збагатити свою національну культуру кращими досягненнями інших культур.

Підсумовую, слід зазначити, що врахування вищевикладеного поліпшить роботу правоохоронних органів, що стосується попередження та протидії етнічній злочинності.

Список використаних джерел

1. Сміт Ентоні Д. Національна ідентичність / Пер. з англійської П. Тарашука. — К.: Основи, 1994. — 224 с.

2. Етнополітологія // Інтернет-сайт: Studies.In.Ua. - [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://studies.in.ua/etnopolit-seminar/1368-osnovn-pdhodi-do-viznachennya-etchnost.html>.

Трач С.С., здобувач наукової лабораторії з проблем досудового розслідування Національної академії внутрішніх справ

ДЕЯКІ СПОСОБИ ШАХРАЙСТВ У СФЕРІ КРЕДИТНИХ ОПЕРАЦІЙ БАНКІВ

Криміногенна обстановка, що складається в економіці України не лише перешкоджає нормальному розвитку фінансової системи країни, але й вимагає підвищення ефективності діяльності правоохоронних органів, пошуку найбільш оптимальних підходів до вирішення проблем, що

виникають у процесі виявлення та розслідування кримінальних правопорушень у кредитно-фінансовій сфері, а саме шахрайства з фінансовими ресурсами [1, с. 279].

Наведемо декілька способів шахрайств у сфері кредитних операцій банків. І так, шахрайське отримання кредиту полягає в поданні неправдивих відомостей. Позичальник вже при оформленні кредиту передбачає не повертати його, має місце умисел на заволодіння майном або придбання права на нього вже в момент здійснення дій, які спричинили передачу цього майна. Введення в оману потенційними клієнтами банківських службовців здійснюється різними способами, які можуть бути об'єднані в дві групи: 1) шляхом використання спеціально створених для розкрадання кредитних ресурсів фіктивних підприємств; 2) шляхом фальсифікації документів та застосування інших прийомів обману, внаслідок чого клієнти кредитів вводяться в оману щодо можливостей та перспектив повернення отриманих коштів та якості забезпечення кредиту.

Використання фіктивних підприємств. Фахівці виділяє наступні типові прийоми створення фіктивних підприємств: 1. Створення підприємства по справжнім документами особами, які не мають намір займатися господарською діяльністю. Керівники такого, підприємства після отримання кредиту і його присвоєння уникають кредиторів. 2. Внесення до установчих документів, необхідні для реєстрації підприємства, перекручених відомостей про засновників (керівників). Часто для цих цілей використовуються втрачені або викрадені паспорти громадян. Після реєстрації фірми і отримання кредиту шахрай ховається. 3. Виготовлення підроблених статутів, реєстраційних та інших документів з використанням справжніх печаток, ксерокопій дійсних документів та іншим чином. 4. Реєстрація підприємств на фіктивні адреси. Можливі різні модифікації даного прийому: при реєстрації підставних фірм вказується неіснуючу адресу; зазначена в якості адреси квартира змінюється, продається; зміна орендованих як офіси приміщення без повідомлення реєстраційних, податкових органів, контрагентів за угодами; висновок за грошову винагороду усних угод з власниками квартир про використання

їх адреси в якості юридичної адреси фіктивного підприємства. 5. Використання реквізитів ліквідованих підприємств з отриманням шляхом обману згодою їх керівників. 6. Викрадення реєстраційних документів діючих підприємств та відкриття по них розрахункових рахунків у банку. 7. Створення або використання у цілях розкрадання кредиту легальних підприємств під тиском організованих злочинних груп. Керівники подібних підприємств, отримавши на вимогу злочинців банківську позику, передають її злочинцям або безпосередньо, або під виглядом виконання зобов'язань по угоді. 8. Реєстрація підприємств з неналежно оформленими, недійсними документами за змовою з посадовими особами державних органів, що здійснюють реєстрацію підприємств. 9. Використання для розкрадання кредитних ресурсів спеціально створених підприємств, що знаходяться під контролем керівника фірми-судодотримувача або пов'язаних з ним осіб. Одна з можливих схем розкрадання кредиту виглядає наступним чином: гроші витрачаються не на цілі, зазначені в кредитному договорі (наприклад, на розвиток виробництва), а на придбання різних цінностей для фірми – одержувача кредиту (дорогої оргтехніки тощо). Надалі керівник фірми, маючи намір привласнити отримані кошти, засновує ряд нових комерційних структур на своє ім'я або на ім'я своїх співучасників і передає ці цінності з балансу структури – одержувача кредиту на баланси нових структур. Тим самим ускладнюється встановлення приналежності цінностей та їх вилучення з метою відшкодування шкоди. З метою уникнення відповідальності на посади керівників підприємств або головних бухгалтерів підбираються некомпетентні особи, часто мають судимість або страждають психічними захворюваннями, які за певну винагороду підписують документи, необхідні для реалізації злочинних схем [2, с. 113-114].

Фальсифікація документів та інші способи обману. Важливим елементом злочинних схем з присвоєння кредитних ресурсів банків є введення банківських службовців в оману щодо наявності або якості забезпечення кредиту і, тим самим,

щодо можливості виконання боржником своїх зобов'язань у випадку неповернення кредиту.

Зловживання при використанні банківських гарантій та поручительств. Можна виділити наступний спосіб зловживання при даному способі забезпечення кредиту. *Фальсифікація.* Об'єктом фальсифікації часто є гарантійні листи. Для виготовлення підроблених гарантійних листів використовуються наступні прийоми: 1) використання викрадених бланків підприємств з відтисками печаток; 2) використання викрадених або загублених печаток; 3) виконання через спільників відбитків справжній печатці на підроблене гарантійний лист одночасно з підробкою підписів керівників підприємства; 4) використання змонтованих ксерокопій бланків документів, відбитків печаток і підписів керівних осіб; 5) використання підроблених листів, завірених відбитками печаток зі старими назвами, реквізитами банком або їх філій. Злочинцями використовується також прийом надання поручительств неіснуючим (фіктивним) поручителем. У ряді випадків виготовлення і збут підроблених гарантійних листів банків і інших організацій здійснюється у формі бізнесу в значних масштабах. Подання до забезпечення повернення кредиту від імені солідних державних або комерційних структур гарантійних листів, отриманих неправомірним шляхом.

Відомі випадки, коли злочинці переконують малознайомих або знайомих керівників банків, страхових організацій, інших кредитних організацій видати їм гарантію для отримання кредиту, мотивуючи це тим, що вже домовилися щодо отримання кредиту, а банківська гарантія потрібна лише для формальності і що підприємство в даному випадку не буде нести ніякої відповідальності. Отримавши гарантію, шахраї отримують позику і привласнюють її, після чого уникають від відповідальності.

Зловживання при використанні застави в якості забезпечення кредиту. Типовими варіантами подібних дій є: 1) представляється в якості застави неповноцінного майна, дійсна вартість якого не відповідає заявленій; 2) надання в якості застави майна, що не перебуває у власності одержувача

кредиту; 3) надання в якості застави майна, на яке не може бути 4) звернено стягнення; 5) неодноразовий заставу одного і того ж майна. *Способом забезпечення повернення банківського кредиту* є страхування ризику неповернення кредиту. Розвиток цього способу забезпечення повернення кредиту пов'язане з вчиненням злочинів, пов'язаних з підркобою одержувачами кредитів договорів страхування та пред'явлення їх до банку як документи, що забезпечують зворотність одержуваних кредитних коштів [2, с. 114].

Отже, врахування вищевказаних способів шахрайств у сфері кредитних операцій банків дозволить значною мірою вдосконалити роботу органів внутрішніх справ при попередженні та розкритті шахрайств у сфері кредитних операцій банків.

Список використаних джерел

1. Мудряк Т.О. Криміналістичні проблеми розслідування шахрайства з фінансовими ресурсами та шляхи їх вирішення / Т.О. Мудряк // Порівняльно-аналітичне право. – 2014. – № 1. – С. 279-281.

2. Кришевич О.В. Способи шахрайств в банківській сфері: кримінально-правовий аспект / О.В. Кришевич // Юридичний вісник. – 2012. – №2(23). – с.112-116.

Сербин Р.А., начальник докторантури та ад'юнктури Національної академії внутрішніх справ кандидат юридичних наук, старший науковий співробітник

ФУНКЦІЇ БЛАГОДІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У СУСПІЛЬСТВІ: ОСНОВНІ ПРИНЦИПИ

Загальноприйняте визначення благодійної діяльності формулюється через існування громадських проблем. Будь-які дії, створені для їхнього вирішення визнаються благодійністю. Здійснення благодійництва, як приватного, так і добровільного